

בית המשפט העליון المحكمة العليا

THE SUPREME COURT OF ISRAEL

Public Affairs Department

قسم العلاقات العامة

המחלקה לקשרי חוץ

בית המשפט העליון

הקדמה

מאז הקמתה של מדינת ישראל ב-1948 ועד שנת 1992 שכן בית המשפט העליון כדייר שכיר בבניין ישן במגרש הרוסים שבירושלים. בשנת 1984 הוצעה הגב' דורותי דה רוטשילד ז"ל לממשלת ישראל, שיד הנדיב (קרן רוטשילד) תתכנן ותבנה משכן קבע לבית המשפט העליון בקריית דוד בן-גוריון שבירושלים. בדבריה הזכירה הגב' דה רוטשילד, שפרויקט זה היה אחד החלומות של בעלה המנוח, ג'יימס דה רוטשילד, אשר בתרומתו משנת 1957 הוקם משכן הכנסת. בהקמת בניין חדש ביקשה הגב' דה רוטשילד לציין את יובל המאה לראשית פעילותו של הנדיב הידוע (הברון אדמונד דה רוטשילד, אביו של ג'יימס) בקרב המושבות החקלאיות בארץ ישראל. בשנת 1986 נערכה תחרות ארכיטקטונית לתכנון בניין בית המשפט העליון. הזוכים בתחרות היו הארכיטקטים רם כרמי ואחותו עדה כרמי-מלמד מתל-אביב. משכן בית המשפט העליון נחנך באופן רשמי וחגיגי בנובמבר 1992.

סיור בבית המשפט העליון

בתכנון הבניין ניכרים כמה עקרונות מנחים. המוטיבים השונים באים לידי ביטוי בניגודים, אשר יוצרים מתח אך גם השלמה:

- פנים וחוץ: בכל הבניין ישנם הרבה חלונות ופתחים המגדירים במרומז אזורי פנים ואזורי חוץ, והמבטאים את הזיקה ויחסי הגומלין שבין בית המשפט והחברה שמסביב.
- הישן מול החדש: שילוב של אדריכלות מודרנית וציטוטים ארכיטקטוניים ממבניה הטיפוסיים של ירושלים לאורך הדורות.
- הקו הישר מול המעגל: המבנה של בית המשפט העליון קשור למקורות, מקבל השראה ממטאפורות מקראיות וכן מושפע מערכי הצדק, האמת, החוק, החסד והרחמים. הקו הישר הוא הביטוי הצורני-חזותי של מושגי החוק, המשפט ודרך הישר: "צדיק אתה ה' וישר משפטיך" (תהילים ק"ט). המעגל מבטא בצורתו את אידיאל הצדק: "ינחני במעגלי צדק למען שמו" (תהילים כ"ג).

הסמטה הירושלמית

לפנינו מתנשא גרם מדרגות ההולך ומתכנס, והמשרה אווירה של סמטה ירושלמית טיפוסית. מצד ימין ישנו קיר אבן בעל סגנון עתיק המתאפיין באבנים גדולות ובבנייה יבשה (ללא מלט). בבסיס הקיר קבועות מראות היוצרות אפקט של השתקפות ועומק, רמז ליסודיות ולשורשיות של האמת, של הלכות המשפט ושל העיר ירושלים. מצד שמאל הקיר מודרני יותר, לבן, חלק ונטול עיטורים.

החלון הפנורמי

בקצה גרם המדרגות ניצב חלון קמור רחב ממדים, המחזיר פנימה אור טבעי והנותן לנו תמונה טבעית של ירושלים. האור הוא גם ביטוי לתקווה, לתבונה ולצדק. מן החלון הגדול ניתן להשקיף לעבר נחלאות, אשכול של שכונות שנבנו במאה הקודמת, אשר בתיהן מתהדרים בגגות רעפים אדומים. התפתחותה של ירושלים מן העיר העתיקה לעיר החדשה, ממזרח למערב, מתבטאת גם בפיתוח מתחם קריית הלאום הבא לרכז יחד את שלוש רשויות השלטון: הכנסת, משרדי הממשלה ובית המשפט העליון.

רחוב שערי משפט, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 9195001

شارع شعري مشباط، كريات دافيد بن جوريون، القدس 9195001

Shaarey Mishpat St. Kiryat David Ben-Gurion Jerusalem 91950, Israel

טלפון هاتف: 074—7480612/3 Tel: www.court.gov.il פקס فاكس: 02-6527118 Fax:

בית המשפט העליון المحكمة العليا

THE SUPREME COURT OF ISRAEL

Public Affairs Department

قسم العلاقات العامة

המחלקה לקשרי חוץ

הפירמידה

ההשראה לפירמידה באה מקבר זכריה ומיד אבשלום אשר בעמק יהושפט למרגלות הר הזיתים. בראש הפירמידה מצויים פתחים המאפשרים לאור השמש לחדור פנימה. לפתחים מתאר מעגלי בניגוד למבנה הפירמידה המתאפיין בקווים ישרים וחדים. ברצפה עיצוב גיאומטרי המהווה מעין בבואה של הפירמידה. חלל זה מכונה "בית השער", כיוון שהוא מהווה את הכניסה הסמלית-רשמית לבניין.

הספרייה

מסביב לפירמידה בנויה הספרייה המשפטית בשלושה מפלסים, אותם ניתן לראות מבעד לקיר הזכוכית. הספרות המשפטית ענפה ומגוונת ומקורותיה ממדינות שונות בעולם. המיקום המרכזי והבולט של הספרייה בבניין מדגיש את חשיבות הספר בתרבות ובמסורת היהודית. כמו כן, הבאים לבית המשפט רואים תחילה את ספרי החוקים בדרכם לאולמות המשפט, כיוון שהחוק הוא הבסיס למלאכת השיפוט והשופטים מפרשים את החוק.

המבואה

אזור זה משמש רחבה ציבורית, אולם גדול לקבלת קהל ולהמתנה, לפני שנכנסים לאולמות המשפט. לאורך המבואה אפשר שוב להבחין בניגודים המאפיינים את אדריכלות הבניין: פנים מול חוץ, ישן מול חדש וקו ישר מול מעגל. אור טבעי נכנס פנימה דרך הפתחים שלמעלה והחלונות שמסביב. מצד שמאל "הקיר הירושלמי", הבנוי אבן גסה ובבנייה יבשה, ובו חמישה שערים לחמשת אולמות המשפט. בימי קדם עפ"י המקרא השופטים ישבו בשערי העיר ושם שפטו משפט צדק: "שופטים ושוטרים תיתן לך בכל שעריך... ושפטו את-העם משפט-צדק" (דברים טז). צורת השערים מצטטת את המתאר העתיק של פתחים ציבוריים במזרח הקדום, כפי שידוע לנו ממחקרים ארכיאולוגיים. צורת פתח זו מכונה "שער מדורג". מצד ימין קיר לבן, שטוף אור שמש עם גומחות גליליות מודרניות בהן ספסלים חצי - מעגליים לישיבה.

אולמות המשפט

אולמות המשפט נבדלים זה מזה בגודלם ובעיצובם הפנימי, אך המבנה הארכיטקטוני הבסיסי שלהם דומה. אור טבעי מאיר אותם מתוך אשנב-גג, שנבנו בין הקירות החיצוניים לבין העמודים. העמודים עצמם מרמזים על הפרדה בין פנים וחוץ. בכל אולם משפט (למעט אולם א') ישנם שני תאים בצדדים. התא האחד מיועד לאסיר/עצור והתא השני לעיתונות. מתחת לדוכן השופטים יושבים מזכיר/ת ההרכב והקלדנית. עורכי הדין יושבים בצורת חצי גורן מול דוכן השופטים. **המבקרים במשכן רשאים על פי רוב להיכנס לאולמות המשפט במהלך הדיונים, אך נדרשים לכבד את כללי ההתנהגות החלים בהם. חובה לכבות טלפונים סלולאריים וכן אסור לצלם או להקליט את מהלך הדיונים.**

מעבר הכנסת

ביציאה מן המבואה לכיוון אגף המנהלה ניצב חלון גדול, ממנו נשקף השביל המוביל ישירות לכנסת. זהו הציר המבטא הן את הקשר והן את ההפרדה שבין הרשות המחוקקת והרשות השופטת. ציר זה גם מזכיר בסגנונו את ה"קארדו" הרומי-ביזאנטי מן העיר העתיקה בירושלים.

הסמלים

בכניסה לאגף המנהלה קבוע על הקיר תבליט המורכב מתשעה ריבועים. בכל ריבוע סמל מסוים. תשעת הסמלים מייצגים את האגפים השונים בבניין על-פי מאפיינים של צורה וחומר גלם. הם גם מופיעים בדגם מוקטן ושקוף כמחזיקי השלטים באגפים השונים.

בית המשפט העליון المحكمة العليا

THE SUPREME COURT OF ISRAEL

Public Affairs Department

قسم العلاقات العامة

המחלקה לקשרי חוץ

המנהלה

באגף המנהלה מרוכזים המדורים השונים של בית המשפט: מדור אזרחי, מדור פלילי, מדור בג"ץ ומדור מנהלי. כמו כן, באגף זה נמצאות לשכות הרשמים והמזכירה הראשית.

חצר הקשתות

חצר הקשתות מוקפת בקומה הראשונה בחדרי אגף המנהלה של בית המשפט ובקומה השנייה בלשכות השופטים. כל לשכה מהווה יחידה בפני עצמה, הכוללת חדר עבודה למתמחים וחדר מזכירות. בחדר השופט יש פינת עבודה, פינת הסבה לאירוח, וכן מרפסת קטנה. קומת השופטים סגורה לקהל, על מנת לאפשר לשופטים לעבוד בשקט ובריכוז, וכן כדי להבדילם מהמתדיינים המופיעים בפניהם. החצר מעוצבת בדמיון רב לחצר שבמוזיאון רוקפלר שבירושלים. גם בה שער תלת-קשתי המזכיר את שערי ירושלים בתקופה הרומית. החצר בנויה מאבן, וחצויה לאורכה באמת מים. האבן, שנחצבה מן האדמה, והמים, שבהם נשקפים השמיים, מציבים זה מול זה שני ניגודים ברוח המקרא: "אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף" (תהילים פ"ה).

מבנה מערכת המשפט

הרשות השופטת היא אחת משלוש הרשויות המרכזיות במדינה, לצד הרשות המחוקקת והרשות המבצעת. במילוי תפקידי השפיטה אין הרשות השופטת תלויה באדם או ברשות אחרת. בידי בתי המשפט סמכות שפיטה כללית בעניינים פליליים, אזרחיים ומנהליים. ישנן שלוש ערכאות במערכת השיפוטית: בתי משפט השלום מוסמכים לדון בעניינים פליליים שעונשם על פי חוק הוא קנס בלבד או מאסר לתקופה שאינה עולה על שבע שנים ובעניינים אזרחיים בהם סכום התביעה הוא פחות משני מיליון וחצי ש"ח. בתי משפט השלום יושבים גם בעניינים שונים כגון בית משפט לנוער, בית משפט לענייני משפחה, בית משפט לתעבורה, בית משפט לעניינים מקומיים. בתי המשפט המחוזיים מוסמכים לדון בכל עניין אזרחי או פלילי שאינו בסמכותו של בית משפט השלום, קרי כל עניין פלילי שבגינו העונש המירבי לפי חוק העונשין הוא מעל 7 שנות מאסר או תביעה אזרחית בה סכום התביעה הוא יותר משני מיליון וחצי שקלים. בתי המשפט המחוזיים דנים גם בעניינים מנהליים ומשמישים גם ערכאת ערעורים על פסקי דין ועל החלטות אחרות של בתי משפט השלום.

לבית המשפט העליון שתי פונקציות עיקריות- ראשית הוא ערכאת ערעור על פסיקות שניתנו על ידי בתי המשפט המחוזיים בעניינים אזרחיים ופליליים. בית המשפט העליון יושב גם כבית משפט גבוה לצדק (בג"ץ)- מוסד המאפשר לכל אדם במדינה (ולא רק לאזרחים או תושבים) להביע את קובלנתו על עוול, שלדעתו נגרם לו על ידי גוף ציבורי או כל רשות שלטונית. בג"ץ דן בעניינים מנהליים וחוקתיים ומקיים ביקורת שיפוטית על הרשויות. בג"ץ משמש כערכאה המפקחת על פסקי דין שנותנים בתי הדין לעבודה, בתי דין דתיים וכיוצ"ב. בג"ץ דן בעיקר בטענות על אי החוקיות של החלטות שלטוניות כגון החלטות של הממשלה, של רשויות מקומיות וכן של גופים ואנשים אחרים הממלאים תפקידים ציבוריים על פי דין. בדרך כלל, בית המשפט העליון יושב בהרכב של שלושה שופטים, אך בעניינים בעלי חשיבות מיוחדת יכול בית המשפט העליון לדון בהרכב אי זוגי רחב יותר. דיון משפטי על פי רוב מתקיים בדלתיים פתוחות ופתוח לכל אדם המעוניין בכך. הלכה שפוסק בית המשפט העליון מחייבת כל בית משפט, זולת בית המשפט העליון. זה עקרון התקדים המחייב הנהוג בישראל.

בית המשפט העליון المحكمة العليا

THE SUPREME COURT OF ISRAEL

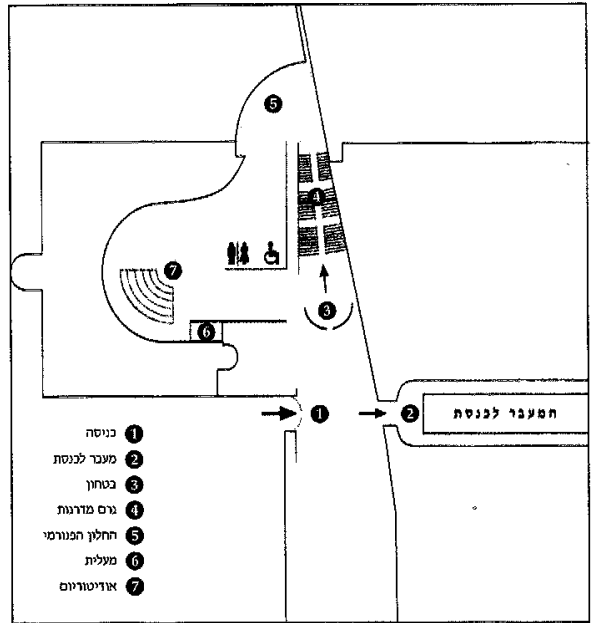
Public Affairs Department

قسم العلاقات العامة

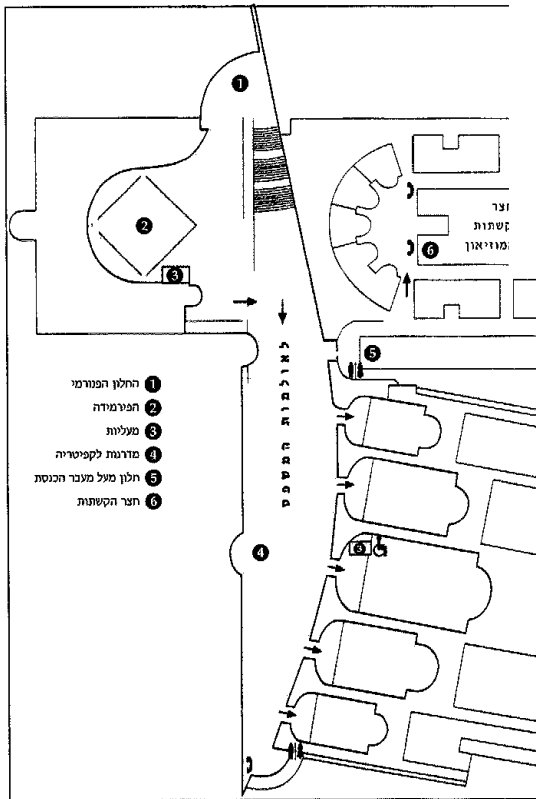
המחלקה לקשרי חוץ

שעות הביקור הן בימים א' עד ה',
בין השעות 8:30 – 14:30

לתיאום סיורים מודרכים יש לפנות
למחלקה לקשרי חוץ
בטלפון: 074-7480612/3
או במייל pa@court.gov.il

מפלס הכניסה - קומת קרקע

מפלס אולמות המשפט

אנא שמרו על השקט: דיבור בקול רם וצעקות
מפריעים לעובדים וליתר המבקרים ופוגמים
בכבוד המקום. אנא הימנעו משיחות באולמות
המשפט בזמן הדיונים.

חובה להשתיק טלפונים ניידים לפני הכניסה
לאולם הדיונים.

אין לצלם באולם המשפט בעת הדיון.

נא לא לעבור במקומות בהם מצוין "אין מעבר".

יש להישמע להוראות אנשי הביטחון בבניין.